

gedaan, terwijl
ten verdeeld zijn,
verstandhouding,
te corps naverkt.
shands niets te

der Nederland-
n, die in Juni in
kan aan deze
Alles moet wach-
Christelijke Ge-
een jaar later in
n zal hebben te
dt, om de alge-
oor te vatten.
te nog gehoopt,
even aan de te-
om ook deze
oen aankomen,
edigen.

hoort men hier
stijlt op heel
aar we vreezen,

htige zaak ook
de Ned. Geref.
nog naar taak
niet stilzitten.
werd, door
id bedacht zijn.
a onoverredige
t voort, en het
aarde hebben,
e groote som-
gen.

licht werk, en
ook zijn roe-
ding maar be-
drie maanden

ook niet mee,
kas wel van-

a zoovele dui-

te in afwijking
redactie geen
te steunen,
oelen, om op
wijzen,
het werk der
Nederland en
an het zuivere

te Oostwold
van de Volks-
schrift, dat on-
an Amstel c.s.
st belooft,
en voor de vol-
reder talrijk-
ng der platen
len, zich een
ven mag.

met een ander
ar: *Negen ge-
der Heilige*
Meylan.
we namelijk
ve het alles-
en het geloof
elden.

derling; daar
t juist op uit-
soniteit der

ns leedwezen

uit kan voor
steunen op
sche critiek,
p het getui-

g, gelijk dit
an, om haar
i oude ge-
dat dit
ver toevall-
Bijbel denkt
torische be-
nog gunstig
lige Schrift

neentelid na
oefst te heb-
ben man uit
toch zal hem
ak Meylans
van punten
et resultaat
als overlaet.
dloof altoos

gen het on-
zoodoende
n het gees-
nauwelijks
n gekregen
der critiek
ras, dat de
lige Schrift

geheel.
nistenbaar
e om door
der Heilige

reeds een
un.
roken, dat
huis hoort;
e ons ten
lang niet

toos voor
ette studie
men die
lde resul-

ezegd, om
k maar in
nla goede

ijgd, dat
en andere
geloof te

sterken; en zelfs ontkennen we de moge-
lijkheid niet, dat het bij deze of gene
hiertoe zal bijdragen.

Maar waar we uit overtuiging tegen
opkomen, is tegen het invoeren van dat
genre literatuur, waardoor men de ge-
meente van de religie af naar de historische
critiek lokt en het hoofd in stede van het
hart doet beslissen.

Dit immers staat ongetwijfeld niet min-
der bij vertaler en uitgever, dan bij ons
vast, dat het geloof in het goddelijk gezag
der Heilige Schriftuur hoegenaamd niets
met deze historisch-critische quaestie uit-
staande heeft.

KUYPER.

Collegiaal stelsel.

XVI.

De Lutherschgezinden hier te lande, die
aanvaankelijk lang niet onbeduidend in het
cijfer waren, verloren toch, toen het Calvi-
nisme doordrong, almeer terrein, en hunne
plaatselijke kerken stonden lange jaren
buiten eenig onderling verband.

Dit verband is eerst gelegd in 1614,
toen de dusgenaamde Luthersche *Frater-
niteit* of *Broederschap* is opgericht, die in
allerlei gewijzigden vorm voortbestaan heeft
tot 1818. Tot op 1818 bestond er dan ook
geen de minste quaestie over, of elke
plaatselijke kerk had eigen rechten, en het
onderling verband strekte slechts, om op
gebreklijke wijze de onderlinge gemeen-
schap en geestelijke eenheid tot openba-
ring te brengen. Toch was deze eenheid
al te zeer op Roomsche leest geschoeid,
doordien de kerk van Amsterdam dan van
andere kerken door geldelijke ondersteuning
in een staat van onbetamelijke afhankelijk-
heid hield, evenals de kerk van Rome
heerschappij oefende over de overige ker-
ken in Italië en elders. Toch kan dit niet be-
vreemden, daar de Luthersche kerk in
Duitschland en elders het territoriaal systeem
huldigde, op de Overheid leunde, en niet op
een synodale kerkregering was aangelegd.

Want wel hielden deze kerken, door den
nood gedrongen, ook hier te lande van
1614 af eenige synodale samenkomsten,
maar naar het hart der kerken was dit
toch niet.

Dit nu duurde tot aan de troebelen der
Fransche revolutie, toen reeds onder kon-
ning Lodewijk Napoleon een Concept-
reglement op de organisatie van het Evan-
gelisch-Luthersche kerkgenootschap werd
ontworpen, dat wel destijds niet doorging,
maar toch ten leiddraad strekte voor de
nieuwe organisatie, die koning Willem I, bij
besluit van 6 Februari 1818, no. 39, ook
voor zijn Lutherschgezinde onderdanen
decreeteerde.

Op die wijs zijn alle vroegere Luthersche
kerken opgesmolten in een *genootschap*; is
dit *genootschap* de officiële kerkvorm voor
onze Luthersche medeburgers geworden;
en is zelfs de zwakste reactie tegen dezen
ongemerkten ommekeer, zoo men Kohlbrüg-
ges strijd er buiten rekent, geheel uitge-
bleven.

De *Hersteld-Luthersche* ontsprongen den
Collegialen dans veel langer, en ontvingen
hun koninklijke organisatie tot een kerk-
genootschap eerst bij koninklijk besluit van
7 Augustus 1835, no. 83. Deze langere
vrijheid dankten ze uitsluitend aan de onbe-
duidendheid van hun aantal. In 1791 was
hun eerste gemeente te Amsterdam als
afgescheiden kerk geformeerd, en bij deze
sloten zich aan de kerken te Enkhuizen,
Medemblik, Gouda, Zwolle en Hoorn, ter-
wijl nieuwe gesticht werden te Harlingen
en aan Den Helder. Deze kleine kerken nu
sloten aanvankelijk een *Fraterniteit*, zon-
der het zelfstandig recht der plaatselijke
kerken te vernietigen. En dit bleef zoo tot
1835, toen ook hun kleine groepje in het
gare van het Collegiale niet gevangen
werd; en nu geheel bureaucratisch wordt
geregeerd, zonder dat van de oorspronke-
lijke bedoeling, om de echte Luthersche
belijdenis te handhaven, veel meer te be-
speuren valt.

De *Remonstrantsche* gemeenten zijn nooit
door de Regeering bemoeielijkt. Zij hadden
steeds bij de Overheid een wit voetje, en
het scheen te minder noodig voor de orga-
nisatie dezer kerken maatregelen te nemen,
omdat ze uit eigen beweging den Collegi-
alen weg reeds op waren gegaan. Reeds in
1619 toch, toen terwijl de Synode van Dordt
zat, hebben eenige afgevaardigden hunner
kerken te Rotterdam den grondslag voor een
soort algemeen genootschap of eene Broeder-
schap gelegd, die in 1632 meer algemeen
optrad, in 1637 Uytendogaerts kerkorde
aannam, en in 1879 zich formeel tot een
genootschap organiseerde onder een *Al-
gemeen reglement*.

De eenige groep, die geen Landsgenoot-
schap organiseerde, en in zooverre zich buiten
het Collegiale stelsel hield, zijn de Doops-
gezinden, waarvan we in een vorig artikel
reeds opmerkten, dat ze nog altoos 128 zelf-
standige gemeenten vormen, die slechts op
lossen voet in enkele streken des lands tot
een *sociëteit* verbonden zijn, b. v. in Gronin-
gen en Friesland. De *Algemeene Doops-
gezinde Sociëteit*, die in 1811 te Amsterdam
is opgericht, is dan ook geen organisatie
van kerken of gemeenten, maar een vrije
instelling, waarvan alle gemeenten leden zijn.
Haar bestuurders, 31 in getal, worden
door de contribuerende gemeenten geko-
zen. Haar doel is in hoofdzaak financieel.

„Kerkgenootschappen” zijn bij de Doops-
gezinden dus alleen de 128 plaatselijke
vergaderingen. Een „landskerkgenootschap”
kennen ze niet.

Het vrijst van allen hield zich de Roomsche
Katholieke kerk ten onzent, die nimmer door
eenig koninklijk besluit geregeld of geor-
ganiseerd is. Wel was in 1817 een con-
cordaat door onzen Koning met den Paus
gesloten, waarbij het herstel der Bisschop-

pelijke hiërarchie bepaald was, maar dit
bleef onuitgevoerd. En de eenige bemoeiing
der Regeering met de aangelegenheden de-
zer kerk, die tot 1877 heeft voortgeduurd,
was dat van Overheidswege dusgenaamde
kerkfabrieken waren ingesteld voor het
beheer der Roomsche kerkelijke goederen
in de bisdommen van Breda en Roermond.

Sedert echter de Paus in 1853 de kerk
van Holland tot een provincie van de
grootste één Roomsche kerk verklaarde,
zijn er vijf bisdommen opgericht te Roer-
mond, Breda, 's-Hertogenbosch, Haarlem
met suffragaan-bisschoppen, en te Utrecht
met een aartsbisschop.

Deze bisschoppen hebben een kapittel als
raad bij zich, bestaande uit één priester en
acht kanunniken, die voor opgevallende bis-
schopsplaatzen een voordracht aan den Paus
opzenden, die hieruit benoemt.

De gemeenschappelijke belangen van deze
kerken worden door den aartsbisschop en zijn
bisschoppen geregeld, zoo echter dat elk
bisdom zijn eigen regeling voor het kerk-
beheer en het ambtbestuur heeft, die wel
bijna gelijkluidend zijn, maar toch geen
algemeene organisatie bieden. De eenheid
ligt uitsluitend in den aartsbisschop en door
dezen met de Algemeene Roomsche kerk.

Er is dus geen sprake van dat deze
kerken een *Collegiaal systeem* als stelsel
van kerkrecht zouden aanvaard hebben.
Nog altoos leven zij onder het oude
Roomsche canonieke recht en volgen het
Papale systeem. En daar zij vóór 1853
d. i. vóór de wet op de kerkgenootschappen
bestonden, zijn ze in den vorm,
waarin ze destijds bestonden, erkend. Dit
neemt echter niet weg, dat ook zij zich als een
„kerkgenootschap” hebben aangedien en
nog steeds bij de Regeering als het
„Roomsche Katholieke kerkgenootschap” te
boek staan.

Kwam er dan ook ooit een geschil in
rechten voor (wat niet wel denkbaar is),
dan zou ook bij deze kerken uit het begrip
van het „zedelijk lichaam” of „genootschap”
geconcludeerd worden, en kon men vreemde
uitspraken te hooren krijgen.

Zoolang echter zulk een proces niet
voorkomt, ontbreekt alle aanleiding om de
rechtspositie dezer kerken nader te om-
schrijven, en vestigt zich door het feit zelf
almeer het inzicht, dat men bij deze kerken
(niet bij de Protestantsche) haar eigen levens-
aan en bestaanswijze heeft te eerbiedigen.

En wat eindelijk de Joden aangaat, zoo
leefden deze tot 1808 geheel op eigen voet,
toen koning Lodewijk bij decreet van 12
September 1808 een organisatie van geheel
Collegialen aard aan hen oplegde. En wel
raakte deze onder het keizerrijk in onbruik,
maar koning Willem I heeft bij besluit van
26 Februari 1814 ook de Joden aan een
organisatie onderworpen, die in later jaren
nog door tal van besluiten en ministerieele
dispositiën nader geregeld is. In dezen to-
stand kwam eerst verandering in 1870, toen
de Regeering ook aan de Joden de bestaande
organisatie overliet en het hun vrijstond, om
hun genootschap zelf te regelen, mits op
den voet van wat de koning georganiseerd
had. En zoo doet zich dan hier het zonde-
ling verschijnsel voor, dat de Joden niet
slechts een Collegiale inrichting in het leven
riepen, maar, hoewel verwerpers van den
Christus, zich nochtans den *kerkelijken*
naam lieten aanleunen, en optraden als het
Ned. Israëlitisch kerkgenootschap.

Of liever nog, er vierden in 1870 twee
genootschappen uit het één geboren; want
de Portugeesch-Israëlitische gemeenten te
Amsterdam en 's-Gravenhage, die door
koning Lodewijk en koning Willem I onder
de organisatie der andere Joden begrepen
waren, hebben zich in dit jaar afgescheiden,
en tot een afzonderlijk *kerkgenootschap*,
met twee gemeenten, georganiseerd.

Zoo blijkt dus, hoe in de relatie tot de
Overheid formeel het Collegiale systeem op
heel de linie triomfeerde en zelfs over die
linie heen schoot; en voorts, hoe alleen de
Doopsgezinden zich buiten een Landsor-
ganisatie wisten te houden, en de Roomsche
Katholieken achter het Collegiale Overheids-
scherm stil hun gang gingen en deden als
ging het redebeleid der Overheid hun niet
aan.

KUYPER.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

WESTERVOORT. Het adres van den ker-
keraad der Ned. Gereformeerde Gemeente is
aan zijn scriba.

P. BAKKENDUS PZS.

WITMARSUM, 14 Jan. De kerkeraad der
Ned. Ger. kerk deelt mede, dat door het afre-
den van zijn scriba als lid van den kerke-
raad, het adres der kerk nu is

F. S. STEENGA, scriba.

HUIZEN. Zondag 15 December was voor
ons een zeer merkwaardige dag. Ons nieuw
kerkgebouw werd in gebruik genomen en tal
aan belangstellenden waren daartoe in het
gebouw samengekomen. De WelEd. Achtb.
heeren Burgemeester en Wethouders benevens de
leden van den gemeenteraad waren mede op-
gekommen en hun werd door Ds. Van Schelven
Godes zegen toegebeden. Zijn Eerw. sprak des
morgens in een boeiende rede over Psalm
118: 22 en 23, hoe de Heere door de bou-
lieden werd verworpen en hoe ook nu de
Christus, het fundament zijner kerk, als Koning
zijner kerk werd verworpen en miskend.

Bij deze gelegenheid mochten we ons tevens
verblijden in het feit, dat onze kerkeraad werd
vermeerderd, doordien broeder J. Bos als ou-
derling en J. Vos Aa. als diaken werden be-
vestigd. Des avonds sprak onze consulent over
Rom. 10: 8, 9 en bediende het teken en zegel
des Heiligen Doops. Het ruime gebouw was
ook nu overvol en hartelijk mochten we ons
verblijden, dat de raad der zusterkerk van
Naarden ons met zijne tegenwoordigheid ver-
deerde.

Zooewel bouwcommissie als opzichter ver-

dient lof voor de nette inrichting van het ge-
bouw enz.

Namens den kerkeraad der Ned. Ger.
kerk te Huizen,
W. SCHILBERS, scriba.

Huizen, 19 Dec. 1889.

Den 14en Januari H. had te Gouda de ver-
gadering der gecombineerde classen Gouda-
Den Haag plaats.

Door openstelling van Ds. Sluiter als praes-
van de saamroepende kerk, opent Ds. Ozinga
de vergadering op de gebruikelijke wijze.

Vertegenwoordigd waren 14; niet vertegen-
woordigd waren 4 kerken, waar a met kennis-
geving.

Tot praes was benoemd Dr. Winckel, tot
scriba Ds. Sikkel, tot actarius der classen
werd benoemd br. J. M. van Meerten te
Reeuwijk.

Na de behandeling der ingekomen stukken
had het onderzoek ingevolge art. 41 der D.
K. O. plaats, waarbij enkele kerken omtrent
de toepassing der tucht geadviseerd werden;
de kerken, waar nog geen Christelijke school
bestaat, werden aangemaand deze noodige
zaak ter hand te nemen en waan zoodanige
school aanwezig is, doch geen verband tus-
schen de kerkeraden en schoolbesturen bestaat,
dit te zoeken, teneinde op het onderwijstoe-
zicht te kunnen uitoefenen, terwijl nog enkele
kerken er op werden gewezen, dat geen gelo-
vigen uit naburige kerken onder opzicht be-
hooren genomen te worden, alvorens door hen
pogingen zijn aangewend bij hun kerkeraad,
om de reformatie ter hand te nemen, en na
daartoe vooraf de toestemming der classen
verzoekt en verkregen te hebben.

Bij de behandeling van het punt der grens-
regeling tusschen de kerken van Leerdam en
Schoonerwoud blijkt, dat de voorgestelde
regeling bestaan heeft van 1618 tot 1878, zoo-
dat hier geen sprake is van grensverandering,
doch van grensregeling, waarom de classis, de
beide kerken gehoord, tot die grensregeling
besluit.

Daarna komt in bespreking de vraag van
de kerk van Den Haag over den besten vorm
van wezenverpleging, nadat eerst door die
kerk de wenschelijkheid was uitgesproken, dat
op de eerstkomende Synode de vraag omtrent het
saamkomen van diakonen in meerdere ver-
gadering ter sprake worde gebracht. Na be-
spreking over de bezwaren verbonden aan
aan de opname in gezinnen zoowel als in
gestichten, worden Ds. v. Lammel en Winckel
aangewezen, om over deze zaak in de e. k.
vergadering rapport uit te brengen.

In behandeling komt nu de vraag van de
kerk van Reeuwijk: »Mag een onderling den
zegen op de gemeente leggen?» Voor deze
vraag wordt verwezen naar het daaromtrent
beslote op het Synodaal Convent.

Aan afgevaardigden uit niet ontkomen ker-
ken worden inlichtingen verstrekt.

Een der kerken dezer classen zal vermaand
worden, geen ongeëxamineerde oefenaars meer
te laten optreden.

Na de regeling der vacaturdiensanten en der
consulentenschappen bracht de quaestor verslag
uit van zijn gehouden beheer.

De kerk van Reeuwijk werd aangewezen tot
bijeenroeping der classen op Woensdag 19
Maart a. s., waarna Ds. Sikkel de vergade-
ring met dankzegging sluit.

J. M. v. MEERTLEN,
actarius.

WETSINGE SAUWERT, 15 Jan. '90. De
kerkeraad mag met deze reede verantwoording
enige giften vermelden, bij hem ingekomen;
deze verantwoording is wat vertraagd, omdat
er weinig te verantwoorden kwam. Toch ge-
dacht ons de Heere nog en kwamen er be-
schamende giften in.

Wij ontvingen uit Amsterdam: van N. O.
f. 10, (bovenden f. 5 voor onze armen); door
Ds. B. v. Schelven van J. A. te A. (6 Nov.
'89) f. 1 en van N. N. f. 0.35; door Ds. H.
W. van Loon gevonden in de kerkcollecte
voor de kerk van W. S. f. 25. Verder zond
de kerk van Voorhuizen f. 33.45 en die van
Heineoord f. 3 en br. T. v. Dijken te Ten
Boer f. 2.50. (De collecte groot f. 137.77½,
in vorige opgaaf vermeld uit Surhuizum, was van
de kerk van Drogeham).

Het is onzen kerkeraad behoefte, om de
zusterkerken te danken voor de betoonde
liefde en gezonden hulpe. Die eenigzins op
de hoogte is met onze toestanden, weet, hoe
zware offers deze kerk in den weg der refor-
matie moest brengen. Toch niet te zwaar bij
de groote genade onzes Gods, dat wij weer
vrij naar zijn Woord mogen leven en gere-
geerd worden. Door uwe giften, waardoor de
heft van het benoedigde ons toekwam voor
de pastorie, waren wij in staat aan onzen
leeraar, die toch slechts een salaris heeft van
pl. m. een derde van wat Z.Ew. vroeger ge-
noot, althans een hem passende woning aan
te bieden, in plaats van die, waartu Synodaal
geweld hem uitwierp. De Heere gaf ons het
voortrecht, dat Z.Ew. wederom eene toepsten
naar elders afwees, om zijne krachten te blijven
wijden aan deze en genabuude kerken. Waar-
lijk, in al onzen nood vergeet de Heere ons
nog niet, en geeft nog voortrechten boven
voren! Zij het alles maar tot grootmaking zijns
Naams en opbouw van zijn Zion! Er zijn nog
kerken, die beloven den ter gelegerd tijden
nood te zullen gedenken; ook zelfs enkele
aanzielijke kerken, die nog niet van zich lieten
hooren. Broeders! mogen wij in de volgende
en laatste verantwoording ook uwe hulpe ver-
melden?

Maké onze God overal zijne kerken rijk
door geestelijken zegen!

Namens den kerkeraad,
J. BOER SK.,
ouderling.

Buitenland.

Duitschland. Uit de oud-Katholieke
kerk.

Den 24sten September van dit jaar hielden
de oud-Roomsche bisschoppen Reinkens uit
Pruisen, Herzog uit Zwitserland en de bis-
schoppen van Haarlem, Deventer en Utrecht
eene conferentie, waarbij het volgende werd
vastgesteld inzake de belijdenis:

»Wij houden vast aan de oude grondstel-
lingen, die Vincentius van Lerin (gest. 450
n. Chr.) in deze woorden heeft samengevat:
»*id tenemus, quod ubique semper, quod ab om-
nibus creditur, hoc est etiam propriè Catho-
licum*.” Wij houden vast aan het geloof d'r
oud-Katholieke kerk, gelijk zij in de oudste
synoden en in de leerstellige uitspraken van
de ongedeelde kerk van de eerste duizend jaren
uitgesproken is. 2. Wij verwerpen de Encycliek

van Pius IX van 1854 over de onbevleete
ontvangenis van Maria, als niet gestaafd door
de Heilige Schrift en in de oorkonden van de
eerste eeuwen niet te vinden. 3. Wij ver-
werpen de besluiten den 18den Juli 1870
op het Vaticaan genomen inzake de onfeil-
baarheid en het algemeen optienerschap van
den Roomschen paus, als in strijd met het
geloof der oude kerk en als de oude Katho-
lieke kerk verwoestend. 4. Wat de andere,
door de Roomsche bisschoppen uitgevaardigde
pauselijke decreten aangaat, de bul Unigenitus,
den Syllabus van 1864, wij verwerpen die,
voorzoover zij met de leer der oude kerk in
tegenspraak zijn. 5. Wij nemen de bepalingen
van het concilie van Trente niet aan, wat aan-
gaat de beslissingen inzake de tucht; de leer-
stellige uitspraken van dat concilie beaamen
wij, voorzoover zij met de leer der oude kerk
overeenstemmen. 6. In overweging nemende,
dat de heilige Eucharistie in de Heilige Schrift
het wezenlijk middelpunt van den godsdienst
vormt, houden wij het voor onhoudbaar, te
verklaren, dat wij de oude belijdenis der
kerk omtrent het heilig Sacrament van het
altaar zoeken om te keeren, terwijl wij
veelmeer gelooven, dat het Sacrament, naar
de Schrift, in de twee gestalten te bedienen is.
7. Wij hopen, dat het door de bemoeiingen
der godgeleerden gelukkig zal, om hij het
vasthouden aan het geloof der ongedeelde
kerk eene overeenstemming omtrent de ver-
schillen, die sedert de kerkelijke scheuring ont-
staan zijn, te verkrijgen.”

Deze belijdenis wordt door vele Anglicaan-
sche bisschoppen beaamd, velen gelooven in
de werkelijke tegenwoordigheid van Jezus'
lichaam in het brood en den wijn van het
Avondmaal en in de suprematie van den paus
als den eersten bisschop onder zijns gelijken.
Dit sprak o. a. Dr. Lee openlijk uit. Een
Schotsch priester antwoordde hierop het vol-
gende:

»Ik ben het met Dr. Lee eens, dat de paus
het hoofd is en dat een lichaam zonder
hoofd een misgeboorte of een lijks is. Doch
toen ik als Anglicaan deze waarheden inzag,
deed ik datgene, waartoe Dr. Lee de kerk
van Engeland uitnodigde, verenigde mij met
het hoofd en werd dus Roomsche. En nu sta
ik in verband met het hoofd, dat ik evenals
Dr. Lee in den paus vind. Maar indien wij
hierin gelijk hebben, en als het waar is wat
Dr. Lee zegt, dat de paus feitelijk niet het
hoofd is van de kerk van Engeland, moet dit
lichaam dan niet of een misgeboorte of een
lijks zijn, en behoort Dr. Lee dan niet te doen
gelijk ik gedaan heb, n.l. Roomsche worden, om
zoo de vereniging in zijn eigen persoon tot
stand te brengen?»

Uit vele voorbeelden blijkt, dat menigen tot
dezelde consequentie kwam als deze priester.
Engeland doorworstelt zware tijden; wij vreezen,
dat de ware vrienden dier kerk niet zien, waar
eigenlijk hare breuk ligt.

Engeland. Een nieuwereformatie in
de Episcopale kerk noodig. — Afneming der
bevolking en van het kerkbezoek in de
City van Londen. — Een
koninklijke gift.

De Evangelische partij in de Episcopale
kerk van Engeland is zoozeer ontstemd door
den loop, die de dingen op het Church Congress
te Cardiff namen, dat er in hare kringen over
gesproken wordt, om een tegen-congres te
houden. Maar hij, die met den kerkelijken
toestand van Engeland op de hoogte is, be-
grijpt, dat zulk eene vergadering op niets moet
uitloopen. Want de partij, die van het invoer-
ren van Roomsche plechtigheden bij den cere-
dienst een afkeer heeft, bezit slechts één
bisschop, en dit is Dr. Ryle, een man, die door
de hoogkerkelijken voor zoo goed als een
dissenter gehouden wordt. Het Ritualisme is
te sterk geworden, dan dat men het door een
tegenvergadering en tegen resolutiën zou kun-
nen stuiten. Niets kan de Episcopale kerk
terughouden, om weder in de armen van Rome
terug te vallen, dan de prediking van een
vernieuwe, doortastende reformatie. Dit is
noodig. Anders zal men zien, dat van liever-
lede het Evangelisch gezinde volk naar de
vrije kerken gedreven wordt.

Een eigenaardig staalje van de toestanden,
die in de Episcopale kerk gevonden worden
is de zaak van den hulprediker van
Uoo tegen mevrouw Swayne. Laatsgenoemde
dame staat als lidmate der Episcopale kerk
te boek; maar nu en dan ging zij wel eens
kerken bij de Wesleyanen. Hierdoor achtte
de leeraar de kerk beleedigd en weigerde
haar toelating tot het Avondmaal. Mevrouw
Swayne heruste hierin niet, maar beriep zich
op de half burgerlijke, half kerkelijke rechtbank
van lord Penzance. Deze rechtbank stelde
mevrouw Swayne in het gelijk en beval den
predikant, haar tot het gebruik van het Heilig
Sacrament toe te laten. Dit wilde de predi-
kant in geen geval doen; hij wenschte niet
te wijken voor de uitspraak der rechtbank.
Hij zou daarvoor, wegens wederspannigheid,
in de gevangenis gebracht zijn, doch de bis-
chop kwam tusschenbeide en de predikant
besloot, zich onder protest, te onderwerpen.
Waarschijnlijk zal mevrouw Swayne niet bege-
ren, uit de handen van een leeraar het sacra-
ment van het Avondmaal te ontvangen, die
haar voortdurend van den kansel voor eene
verworpenheid uitmaakt.

De bevolking der Londense City is zeer af-
nemende. In dit oudste deel der stad vindt
men de meeste kantoren der handelslieden,
die echter over het algemeen niet bewoond
worden. Men verlaat ze, als de werkzaamheden
zijn afgelopen. De bevolking van dit merk-
waardig deel van Londen is 6000 zielen, ter-
wijl zij voor twintig jaren uit meer dan 10000
personen bestond. Toch blijft men van staats-
wege voortdurend de hooge traktementen van
de ambtsdragers der Episcopale kerk uitbetalen.

Onlangs werd op een Zondag de kerk St.
Mary-le-Bow in Chesapeake bezocht, en het bleek,
dat er 45 menschen in waren, terwijl de pre-
dikant een traktement van f. 12,000 ontvangt.
In de St. Katherine in Fenchurch Street waren
op een Zondag een 36 personen vergaderd en
de leeraar, aan die kerk verbonden, ontvangt
een traktement van f. 20,400. Nu zijn deze
sommen niet zoo hoog, als zij wel lijken; maar
ook al neemt men het dure leven in Englands
hoofdstad in aanmerking, dan is het verwonder-
lijk, dat men bij vermindering der bevolking,
ook lijdend uit een onbetekenend kerkbezoek,
niet tot inkrimping van de staatstraktementen
gekomen is.

Doch sommige Engelsen meenen, dat het
Christelijk karakter der Engelsche natie staat
of valt met de vereeniging of scheiding
van kerk en staat. Dit vooroordeel maakt,
dat men niet naar de privileges der Episco-
pale kerk wijzen mag, of eene kreet van ver-
ontwaardiging rijst uit hunne ziel op. Toch

meenen wij, dat ook de Engelsche Staatskerk
zal vallen, als die van Wales en van Schot-
land verdwenen zijn. Dit is zeker te wenschen.
Want wij houden het voor zeker, dat de Ritua-
listische beweging een knak zou krijgen, wan-
neer de ambtsdragers der Episcopale kerk niet
langer ruim, ja, soms overdadig, door den Staat
bezoeldig werden. Het is onze overtuiging,
dat het kwaad van het Ritualisme meer bij de
hoogere dan bij de lagere dienaars van de
Episcopale kerk schuilt, en dat het volk er
minder mede bemist is dan wel de predikan-
ten en de bisschoppen en aartsbisschoppen.
Opmerkelijk is het, dat, wanneer in een
Episcopale kerk de Roomsche ceremonien
worden ingevoerd, de collecten voor zending en
andere instellingen dalen. Wel een bewijs,
dat het kerkelijk leven er door gaat kwijnen.
De Heere geve, dat de leidslieden en het volk
voor God in de schuld mogen vallen, omdat zij
het pand hun toebetrouwd zoo slecht bewaard
hebben. Hoe verblijdend zou het zijn, indien
men daarvan slechts een klein beginsel zag!
Doch wij kunnen daarvan, helaas, nog niets
bespeuren.

De heer Edward Guinness, een schatrijk
brouwer uit Ierland, heeft eene som van drie
miljoen gulden beschikbaar gesteld voor het
bouwen van huizen voor werklieden in Londen
en Dublin. Sommige matigheidsvrienden zijn
met deze vorstelijke gave weinig ingeno-
men, omdat het geld afkomstig is van een
fabrikant van bier. Anderen vreezen, dat
de armoede in de twee genoemde steden
nog zal toenemen, omdat het stichten van
goede woningen voor den werkenden stand
nog meer menschen naar die steden zal lok-
ken. Dit bezwaar kan weggenomen worden,
wanneer men voor het geschonken geld
vinnige hoken, waarin velen tegenwoordig ge-
huisvest zijn, afbreekt en er nieuwe gezonde
voor in de plaats bouwt. Giften als die van
den Ierschen brouwer schijnen alleen in Eng-
land en Amerika gegeven te worden. Het is
in elk geval verblijdend, dat een rijke van
een deel zijner rijkdommen wil afstand doen,
om aan den nood van minder bedeelde
menschen tegemoet te komen.

Oostenrijk. Een gedenkteeken voor
Johannes Huss?

De oprichting van een standbeeld voor den
godsaligen admiraal De Coligny, die als lei-
der der Fransche Gereformeerden of Huga-
noten bij de vreeselijke Parijse bloedbrui-
loft het eerst als slachtoffer viel, bewijst wel,
dat de houding tegenover de Gereformeerden
in Frankrijk anders geworden is sedert den
tijd, waarin zij door de z.g. dragonades tot in
hunne schuilhoeken vervolgd werden, indien
zij hun religie in het openbaar wilden uitoe-
fenen, en ook sedert het tweede keizerrijk, toen
zij, ja, geduld werden, maar zich niet vrij kon-